QƏNİRƏ ƏMİRCANOVA
Pedaqogika üzrə fəlsəfə doktoru, Əməkdar müəllim
qaniraamircanova@com

XALQ YAZIÇISI İ.ƏFƏNDIYEVIN ƏDƏBİ-TƏNQİDİ GÖRÜŞLƏRI

Açar sözlər: İlyas Əfəndiyev, Qənirə Əmircanova, ədəbii tənqidi görüşlər, publisist məqalələr, kino sənəti.
Key words: national writer, of the Azerbaijani cinema, set of works will appear.
Ключевые слова: публицистическое творчество, искусством кино, отличающееся простотой языка , разнообразием слога .

Xalq yazıçısı İ.Əfəndiyev XX əsrin görkəmli şəxsiyyəti, əsl ziyalısı idi. Onun yaradıcılığının çoxşaxəli olmasına da səbəb elə bu idi. O, bir insan və yazıçı kimi bitib-tükənmir, ildən-ilə daha da təkmilləşir, yaradıcılğı yeni ideya və məzmunla ilə aşıb-daşırdı. Düşünürük ki, yazdığı publisist məqalələr ilk öncə onu müxtəlif ixtisas sahiblərinə tanıdıb. Yaradıcılığı nəsr sahəsinə aid olsa da, onu daxili lirik duyğularla ilə zəngin idi. İ.Əfəndiyev bunu "Əli Tudə" məqaləsiində də sübut edir.

"Əli Tudə" məqaləsi lirik bir ahənglə başlayır, sanki bir şeir təsiri bağışlayır. Yazılma tarixi "Kommunust" qəzeti, 17 yanvar 1948-ci ildir:

"Əli Tudənin vətəni İran Azərbaycanında irtica, müvəqqəti də olsa, qalib gəldi. Lakin bu irtica azadlıq bayrağı qaldırmış Təbriz gəncliyinin iradəsini sarsıda bilmədi. Şair Əli Tudə və onun silahdaşları mürtəce fars üsul-idarəsinə qarşı qızğın mübarizə aparaHaq, qalibiyyət nəğməsinin yüksələcəyi günü səbrsizliklə gözləyirlər. Onlar bu günün gələcəyinə inanırlar:

Gün gələr, ucalar haqqın nəğməsi,
O gün yaxındadır, deyildir uzaq.
Onda ədalətin öz məhkəməsi,
Haqqı dananlara divan tutacaq,
O gün yaxındadır, deyildir uzaq!"

(İ.Əfəndiyev "Seçilmiş əsərləri"- Çinar-Çap" Nəşriyyat-Poliqrafiya müəssisəsi, Bakı-2002, VII cild, səh. 34)

Məqalə yazılan zaman İ.Əfəndiyevin 34 yaşı vardı. Bu yaşda o, aqil, müdrik bir şəxs təsiri bağışlayırdı. O, Tehranda doğulub-böyüyən Əli Tudənin yaradıcılığından seçmələr üzərində təhlil apararaq, onu Vətən torpağınının dərdi ilə alışıb-yanan fədai adlandırır. Bu məqalənin əhəmiyyəti ondadır ki, o, Əli Tudəni tanımayanlara onu nəinki tanıdır, hətta sevdirir.

Onun şeirlərini təhlil edərkən o, özünün də gələcəyə olan inamını tərənnüm edir.

İ.Əfəndiyev Əbülhəsən Ələkbərzadənin "Müharibə" romanı haqqında fikirlərini "Müharibə romanı haqqında" məqaləsində ümumiləşdirib. O, məqalədə ədəbi-tənqidin xüsusiyyətlərinə əməl edir. Belə ki, ilk öncə o, romanın məzmununu təhlil edərək hadisələrin əsas mahiyyətini göstərir. Əsərlə tanış olmayan oxucu bu təhlildən sonra "Müharibə" romanını oxumağa ehtiyac hiss edir. İ.Əfəndiyev romanın nöqsanlı hesab etdiyi məqamlarına da aydınlıq gətirir. Müəllifin təsvir etdiyi mənfi tipli adamların bədii təfəkkür dərəcəsinə kölgə kimi təsir etdiyini yazan İ.Əfəndiyev Gəray və Qulamı bu qəbildən olan surət hesab edir:

"İstər-istəməz, qarşıya belə bir sual çıxır: "gənc, gözəl və ziyalı bir qız olan Züleyxa Gərayın nəyini sevir? Niyə, "gərək hökmən məni alasan"- deyə onun boynundan asılır. Onu Gəray kimi acizə bağlayan nədir?" Əbülhəsən qüvvətli, bitkin bir yazıçıdır. Onun əsərində təsadüfi, havadan asılı məsələ olmamalıdır. Lakin Züleyxanın Gəraya olan sevgisi havadan asılı qalır. Bu sevgi Züleyxanı alçaldır, onu oxucunun gözündən salır. Analar içində yadda qalan, bizə dağ ürəkli Azərbaycan analarım xatırladan Dursun xaladır. Dursun xala qüvvətli anadır. O, hər cür ah-zarın, qəm-qüssənin fövqündə dayanmağı bacaran, hər nə olursa-olsun, oğlunun qalib gələcəyinə, qəhrəman olacağına inanan dağ ürəkli analardandır. (İ.Əfəndiyev "Seçilmiş əsərləri"- Çinar-Çap" Nəşriyyat-Poliqrafiya müəssisəsi, Bakı-2002, VII cild, səh. 39)

İ.Əfəndiyev Əbülhəsən Ələkbərzadəni istedadlı yazıçı kimi qiymətləndirib, Tolstoyla müqayisə etsə də, əsərin qüsurlarını da deməkdən çəkinmir:

"Müharibə» romanının başlıca nöqsanlarından biri də böyük ictimai məsələlərin zəif əks etdirilməsidir. Bəlkə, gələcək hissələrdə biz bu məsələləri görəcəyik. Lakin romanın birinci hissəsində bunun üçün zəmin hazırlanmamışdır.

Müəllif cəbhədəki hadisələri bir bölüyün simasında verir. Bu isə, romanı olduqca məhdudlaşdırır. Yazıçının qol-qanad açmasına mane olur.

Müəllif çox zaman hadisə və hərəkətləri seçməkdə zövqsüzlük göstərir, diqqətsiz hərəkət edir. Bu isə, ciddi bir əsər üçün nöqsandır. Yalnız istedad sahibi olmaq kifayət deyil, əlavə bir də zövq lazımdır.

Unutmaq lazım deyil ki, realist bir yazıçı üçün gözəl zövq sahibi olmaq ən mühüm cəhətlərdən biridir. Tolstoy həqiqi istedadın birinci əlamətini yazıçının nəyin yaxşı, nəyin pis olduğunu seçə bilməsində görürdü.

Əbülhəsəndə belə bir istedad vardır. Biz bunu, onun qabaqkı əsərlərində olduğu kimi, «Müharibə» romanında da görürük. Lakin o, öz diqqətsizliyi ucundan bəzən uyğunsuzluqlara yol verir ki, biz bunu yuxarıdakı misallarda göstərdik." (İ.Əfəndiyev "Seçilmiş əsərləri"- Çinar-Çap" Nəşriyyat-

Poliqrafiya müəssisəsi, Bakı-2002, VII cild, səh. 39)

“Xəzər üzərində şəfəq” məqaləsi (“Azərbaycan gəncləri” qəzeti, 11 iyun 1950-ci il.) yazıçı İmran Qasımovun yaradıcılığına həsr olunub. Məqalənin belə adlanmasına səbəb İ.Qasımovun yaradıcılığa neft mövzusu ilə başlamasıdır. İ.Əfəndiyev İ.Qasımovun neftçilərin həyatını dərindən öyrənib oçerk və pyeslərində təsvir etməsini təqdirəlayiq hesab edir. ”Xəzər üzərində şəfəq” pyesini təhlil edən İ.Əfəndiyev gənc mühəndis Nadir və onun ətrafında olan insanlar haqqında öz təəssüratını qələmə alır. Pyesin qəhrəmanı Nadir trestin müdiri vəzifəsində çalışır. O, planı ancaq fantan vuran quyuların hesabına ödəyir. Çox keçmir ki, Nadir dəmir trestinə rəhbər təyin olunur. Onun yerinə isə mühəndis Camal keçir. Caml Nadirin trestə rəhbərlik etdiyi müddətdə nöqsanları üzə çıxarır. Hadisələrin inkişafında Nadirin gərgin əhval-ruhiyyə ilə işlədiyi məlum olur. Bu isə onun uğurlarına mane olur. Nəticədə, Nadirin rəhbərliyində ciddi nöqsanlar müşahidə olunur:

“İş o dərəcəyə çatır ki, özü fırtına zamanı dəniz buruğunda olanların qayğısına qalmaq əvəzinə, həyatını ölüm təhlükəsinə ataraq, onlara köməyə gedən qoca buruq ustası Məmməd Rza kişiyə töhmət elan edir.” (İ.Əfəndiyev “Seçilmiş əsərləri”- Çinar-Çap” Nəşriyyat-Poliqrafiya müəssisəsi, Bakı-2002, VII cild, səh. 41)

Pyesin əsas müsbət qəhrəmanı Camaldır. İ.Əfəndiyev onun bütün xarakterini nöqsanlarını ilə birgə məharətlə təhlil edir. Məqalənin üstün cəhəti bundadır ki, İ.Əfəndiyev həm pyesin, həm də aktyor truppasının işini təhlil edir. Bu isə aktyorlara gələcək fəaliyyətlərində kömək edir. İ.Əfəndiyevin tədqiqatının üstünlüyü ondadır ki, o, bir tamaşaçı kimi müşahidə edib, tədqiqatçı kimi təhlil etməyi bacarırdı. Təhlildən məlum olur ki, Camal surətinin oyunçusu Miyakişov, Fəridə rolunun ifaçısı aktrisa Ginzburqun oyunu İ.Əfəndiyevi qane etməmişdir. Pyesin nöqsanlı surəti olan Nadir surətini aktyor Çinkin digər oyunçulara nisbətən yaxşı oynayır. Ümumiyyətlə, pyesdəki konfliktə səbəb adamların təbiətin çətinlikləri ilə mübarizəsi kimi göstərilir.

İ.Əfəndiyev tamaşanın rejissoru Haşımovun da fəaliyyətindən bəhs edərək, konfliktin qabarıq surətdə meydana çıxması, surətlərin kamilləşməsi məsələsində müəllifə daha çox kömək mümkün olduğunu xüsusi qeyd edir. O, hətta tamaşanın rəssamı Yefimenkonun xidmətindən də bəhs edir. Bütün bu müşahidələr göstərir ki, İ.Əfəndiyev son dərəcə tamaşaya həssaslıqla yanaşmış, onu təqdirəlayiq hadisə kimi qiymətləndirmişdir.

Bir vətənpərvər insan, ziyalı kimi onu Azərbaycan kino sənətində olan gerilik daima narahat edirdi. Təsadüfi deyil ki, o, 16 noyabr 1952-ci ildə “Ədəbiyyat” qəzetində çap etdirdiyi “Azərbaycan kino sənəti nə üçün geridə qalır?” məqaləsində bu suala cavab axtarır. Təxminən son 7 ildə bircə bədii

film də çəkməyən Bakı kinostudiyasınının fəaliyyətinin formallığından şikayətlənir. Səsli ilk filmlər olan "Bakılılar", "Kəndçilər"in davamının olmadığını təəssüflə qeyd edir. O, rejissor Rza Təhmasibin, operator Atakişiyevin adını çəkir, onların fəaliyyətindən faydalanmağın gərəkli olduğunu yazır. O əmin olduğunu bildirir ki, Bakı kinostudiyasının yaradıcı kollektivi bu məqalədən ciddi nəticələr çıxararaq, tənqid və özünütənqid yolu ilə göstərilən nöqsanları aradan qaldıracaqdır:

"Biz əl-ələ verməli, kino sənətimizi irəliyə aparmalı, ssenarilər yazmalı, filmlər çəkməli, xalqımızın həyatını yüksək sənətkarlıqla əks etdirən əsərlər yaratmalıyıq." (İ.Əfəndiyev "Seçilmiş əsərləri"- Çinar-Çap" Nəşriyyat-Poliqrafiya müəssisəsi, Bakı-2002, VII cild, səh. 51)

"Gənclik povesti" məqaləsində texniki-peşə məktəbi şagirdlərinin həyatına həsr olunan Salam Qədirzadənin "Gənclik" povestinin təhlilindən bəhs edir. Povestdə qoyulan problem ona görə aktualdır ki, Böyük Vətən müharibəsindən sonra ölkədə baş verən quruculuq işlərində gənclərin fəallığı dövlətin fəaliyyətini tənzimləyir. "Gənclik" povesti 2 hissədən ibarətdir. Bu əsər S.Qədirzadənin ilk əsəri kimi dəyərləndirilir. Povestin qəhrəmanı Könül texniki-peşə məktəbinin şagirdidir. O, məktəbi bitirib bacarıqlı bənna kimi tanınır. Povestdə Kamilin məktəb yoldaşları içərisində Əsəd surəti diqqəti daha çox cəlb edir. O, şair təbiətli, fəal ictimaiyyətçidir. Əsəd Kamilin cəmiyyət qarşısında məsuliyyət daşıdığını ona başa salır, bu qüsürlarının ləğvində Kamilə yaxından kömək edir. Əsəd özü uşaq evində böyümüş, tərbiyəçi müəllim Anacandan tərbiyə almışdır. Uşaq evində böyüməsinə baxmayaraq, Anacanın ona qayğısı dövlətin himayəsi təsiri bağışlayır. Əsəd istedadlı gənc kimi dövlətin ona olan qayğısından bəhrələnir. İ.Əfəndiyev povestin qəhrəmanlarından olan Zəki surətini tez-tez işlətdiyi "anam canı" ifadəsinə münasibətini bildirərək onu müsbət hal hesab etmir. Bu da onu göstərir ki, yerli-yersiz "anam canı" bu surətə yaraşmır. Bu həm də Azərbaycan dilinin gözəlliyinə xələl gətirən amil kimi qeyd olunur.

İ.Əfəndiyev S.Qədirzadəyə tövsiyə edir ki, povest kitab halında çapa hazırlanana qədər müəllif nöqsanlı məqamları düzəltsin, çünki povestin təsviri əhatəli olduğu danılmazdı və Azərbaycan nəsrinə gözəl hədiyyədir. Müəllimə çox hörmətlə yanaşan İ.Əfəndiyev povestdə adları çəkilməsinə baxmayaraq, canlı surət olmayan məktəb direktoru Səlimov, usta Səlim, Kazım Əzimzadə kimi müəllimlərin cansız təsviri ilə barışmadığını bildirir:

""Gənclik" povestindəki başlıca və mühüm nöqsanlardan biri müəllim kollektivinin zəif, quru və sönük göstərilməsidir. Əsərdə bir sıra müəllimlərin yalnız adları çəkilir: Kazım Əzimzadə, məktəb direktoru Səlimov, usta Məlik və sairə. Bunların heç biri, sözün həqiqi mənasında, canlı adam deyil.

Biz onların öz şagirdləri ilə münasibətində ürəyi sarsıdan, yadda qalan

kiçik bir səhnəyə rast gəlmirik. Biz bu adamların ancaq quru nəsihət və öyüdlərini eşidirik.” (İ.Əfəndiyev “Seçilmiş əsərləri”- Çinar-Çap” Nəşriyyat-Poliqrafiya müəssisəsi, Bakı-2002, səh. 54)

İ.Əfəndiyev müəllifə sünilikdən qaçmağı vacib olduğunu tövsiyə edir: “Müəllif, Kamilin keçmişi haqqındakı fikirlərini eyniylə usta İbrahim haqqında da təkrar edir. Guya, uşaqlıqda İbrahimin də fikri-zikri bənnalıq imiş. Belə hallar, müəllifin arzusunun əksinə olaraq, əsərə sünilik gətirir.” (İ.Əfəndiyev “Seçilmiş əsərləri”- Çinar-Çap” Nəşriyyat-Poliqrafiya müəssisəsi, Bakı-2002, VII cild, səh. 55)

O, xüsusi qeyd edir ki, Kamillə Şəhlanın məhəbbətinin təsvirində müəllif öz qarşısına ciddi bədii problem qoymayıb. Onlar hərdən-bir görüşüb ordan-burdan bir qədər söhbətləşib ayrılırlar, hətta bəzən danışmağa söz də tapmırlar. İ.Əfəndiyev arzu edir ki, sevgi məsələsinin təsviri göydən düşmə, havadan asılı kimi yüngül təsvir edilməsin. Povesti müsbət və mənfi cəhətlərinə görə təhlil edən İ.Əfəndiyev əsərin dilinin səmimiliyini təqdirəlayiq hesab edir:

“Madam ki, sənət obrazlı təfəkkürdür, demək, onun dili bəsit və cansız ola bilməz!

Buna görə də, yazıçı “Bakı, doğrudan da, gözəl şəhərdir” deməklə yaxasını qurtara bilməz! O, bu gözəlliyi bütün sirr və incəlikləri ilə rəsm etməlidir. Onu ikinci dəfə yaratmalıdır. Həqiqi realist sənətin gücü də bundadır və biz ümidverən gənc nasir yoldaşları bu parlaq sənət yoluna çağırmalıyıq. Təcrübəli yazıçı yoldaşlarımız bu işdə onlara kömək etməlidirlər.

Salam Qədirzadə on ildən artıq yazıçılıq təcrübəsinə malik bacarıqlı bir nasirdir. Onda öz əsərləri üzərində işləyib, onu daha da dərinləşdirmək qabiliyyəti vardır. Arzumuz budur ki, “Gənclik” povestini kitab halında çap edərkən, göstərilən nöqsanların ləğv olunmasına çalışıb, gələcək əsərlərinin bədii yüksəkliyinə xüsusi fikir versin.” (İ.Əfəndiyev “Seçilmiş əsərləri”- Çinar-Çap” Nəşriyyat-Poliqrafiya müəssisəsi, Bakı-2002, VII cild, səh. 59)

Ümumiyyətlə, İ.Əfəndiyev yazıçı barədə deyil, daha çox əsər barədə, qəhrəmanlar haqqında söz açır. Odur ki, oxucunun yaddaşında əsərin müəllifindən çox onun insanlara ismarladığı bəşəri dəyərlər qalır.

“Dalğalar arasındakı həyat” məqaləsi “Xəzər nefçiləri haqqında dastan” sənədli filmindən bəhs edir. İ.Əfəndiyev məqalədə Azərbaycan nefçisinin uğurlarından bəhs edərək, filmi yüksək qiymətləndirir. Adı dillər əzbəri olan gənc usta Qurban Abbasov, Yusif Kərimov, Ayaz Yaqubov kimi neftçilər hamının dəniz qəhrəmanlarıdır. Artıq nefçilər estakada yaratmağa başlayıblar. Onların necə çətin, riskli bir ömür yaşadığını göstərən kadrları tamaşaçının necə həyəcanla seyr etdiyin8i qeyd edən İ.Əfəndiyev millətinin rəşadəti ilə fəxt etdiyini xüsusi qeyd edir. Bu yangın səhnələrini göstərən

kadrlarda öz əksini tapıb:

"Xəzər neftçiləri haqqında dastan"ın qəhrəmanı əsl insan və onun yaradıcı əməyidir. Filmin müəllifləri həyatı olduğu kimi göstərərək, onun şairanə gözəlliyini bütün tipik əlamətlərilə təsvir etməyə müvəffəq olmuşlar." (İ.Əfəndiyev "Seçilmiş əsərləri"-Çinar-Çap" Nəşriyyat-Poliqrafiya müəssisəsi, Bakı-2002, VII cild, səh. 63)

Sənədli film boyu insanların bu gərgin əməyi bəstəkar Qara Qarayevin möhtəşəm misiqisilə müşayət edilir. Azərbaycan neftçilərinin həyatını "ən tərifəlayiq ömür" adlandıran İ.Əfəndiyev bu sənədli film haqqında heç bir mənfi rəy söyləmir və ssenarist və operatorun zəhmətini yüksək qiymətləndirir.

"Qiymətli əsər" məqaləsi ("Ədəbiyyat və incəsənət" qəzeti, 13 fevral 1954-cü il) İ.Qasımov və H.Seyidbəylinin birgə yaradıcılığı olan "Uzaq sahillərdə" povestinə həsr olunub. O, Böyük Vətən müharibəsinin qəhrəmanı Mehdi Hüseynzadə obrazını müəlliflərin fantaziyasından yaranmış bir şəxsiyyət hesab etmir. Bakıda doğulub böyüyən, rəssamlıq məktəbini qurtaran, Leninqrad Xarici Dillər İnstitutunda təhsil alan Mehdinin az və mənalı ömür yolu müasir gənclik üçün çox böyük örnəkdir, çünki şərəflə yaşamaq onun amalı olub:

Çox böyük qürürla təhlilini verdiyi "Uzaq sahillərdə" povestini müəllif Azərbaycan ədəbiyyatı üçün "qiymətli əsər" adlandırır.

"Müasir dramaturgiyamız" məqaləsində M.F.Axundovla başlayan dramaturgiyanın tarixindən bəhs edilir. İ.Əfəndiyev M.F.Axundovu Azərbaycan dilində xalqın nikbin ruhunu ifadə edərək "Vaqifdən sonra ictimai fikirin üfüqlərində doğmuş yeni, parlaq ulduz" adlandırır. O, Azərbaycan ədəbiyyatının o dövrəqədər toxunmadığı və ya az toxunduğu ictimai həqiqəti sənəd dilinə çevirdiyini xüsusi qeyd edir:

"Birinci dəfə idi ki, ictimai həyatımızdakı yaralar cəsarətli və mahir bir cərrah tərəfindən açılıb göstərilirdi. Birinci dəfə idi ki, ədəbiyyatımız dövrün canlı insanlarından danışır və böyük ictimai problemlər qaldırırdı. Bu, o zamankı ədəbiyyatımız və onun inkişafı üçün fövqəladə əhəmiyyətə malik bir novatorluq idi!

Bu, doğmaqda olan yeni və böyük bir sənətin, teatr sənətinin ilk müjdəsi idi. Lakin bu, eyni zamanda, göydən düşmüş bir hadisə deyildi. Mirzə Fətəlidən yüz il sonra dünyaya gələn Azərbaycan dramaturqları bu gün fəxr edirlər ki, onların böyük sələfi öz dühasının şəfəqlərini əzəmətli rus ədəbiyyatından almışdır.

Onlar fəxr edirlər ki, ölməz Mirzə Fətəlinin - birinci böyük Azərbaycan dramaturqunun müəllimləri Qoqol, Qriboyedov kimi həqiqi sənət ustadları olmuşdur! (İ.Əfəndiyev "Seçilmiş əsərləri"-Çinar-Çap" Nəşriyyat-Poliqrafiya müəssisəsi, Bakı-2002, VII cild, səh. 68)

İstifadə edilmiş ədəbiyyat:

1. Əfəndiyev İ. Azərbaycanın kino sənəti nə üçün geridə qalır. "Ədəbiyyat qəzeti", 16 noyabr 1952
2. Əfəndiyev İ. Gənclik povesti. "Azərbaycan" jurnalı, 1953, № 7
3. Əfəndiyev İ. Dalğalar arasındakı həyat. "Ədəbiyyat və incəsənət", 1 yanvar 1954
4. Əfəndiyev İ. Qiymətli əsər. "Ədəbiyyat və incəsənət", 13 fevral 1954

Г,Амирджанова

Встречи литературной критики Ильяса Эфендиева

Резюме

Ильяс Эфендиев, исследования лирических произведений, Али Туде, роман "Война", Имран Гасымов, искусство Азербайджанского кино. Статья Ганиры Амирджановой "Встречи литературной критики Ильяса Эфендиева" посвящается публицистическому творчеству народного писателя. Автор статьи повествует о своем отношении к публицистическим статьям Ильяса Эфендиева, написанным в разные годы. Указывается о том, что народный писатель начал свое публицистическое творчество в 40-е годы XX века. Автор статьи Г. Амирджанова отмечает, что И.Эфендиев исследуя роман "Война" А.Алекберзаде прививает ненависть к войне. В целом, И. Эфендиев утонченно высказывается о писателе , поэте, драматурге , творчество которых исследует. Он внимательно следит за искусством кино, вечно его волнующим Литератор рассказывает в своих статьях об искусстве Азербайджанского кино, отмечает особую его роль в жизни народа. Творчество И.Эфендиева , отличающееся простотой языка , разнообразием слога , выделяет его как мастера всех времён. И поэтому Г. Амирджанова сообщает, что о его творчестве появятся ещё множество произведений.

Q.Amircanova

Ganira Amirdzhanova',"A meeting of literary criticism of Ilyas Efendiyev"
Summary

lyas Efendiyev, researches of lyrical works, Ali Tude, novel "War", Imran Gasymov, art of the Azerbaijani cinema. Ganira Amirdzhanova's article of "A meeting of literary criticism of Ilyas Efendiyev" is devoted to publicistic works of the national writer. The author of article narrates about the relation to the publicistic articles Ilyas Efendiyev written in different years. It is specified that the national writer began the publicistic creativity in the 40th years of the 20th century. The author of article G. Amirdzhanova notes, as. Efendiyev investigating the novel "War" by A. Alekberzade imparts hatred to war. In general, I. Efendiyev distinguished speaks the writer, the poet, the playwright whose works investigates. He watches closely art of the film, is eternal it concerning. The writer tells in the articles about art of the Azerbaijani cinema, notes its special role in the life of people. I. Efendiyev's creativity differing in simplicity of language, a variety of a syllable allocates it as masters of all times. And therefore G. Amirdzhanova reports that about his creativity still a set of works will appear.

Rəyçi: Sara Osmanlı
Filologiya elmləri doktoru